

ალბერ კამიუს ეკუთვნის შემეგი სიტყვები: „მონოლოგი როგორც სცენაზე, ასევე ცხოვრებაში სიკვდილის მომასწავებელია“. ეს ფრაზა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ჩვენს დროში, რომელიც შესაძლოა, ყველაზე კრიზისულიც კი იყოს კაცობრიობის ისტორიაში. მონოლოგურობა საშიშროებას წარმოადგენს როგორც ცალკეული ინდივიდებისათვის, ასევე მთიანად კაცობრიობისთვისაც. ამდენად, **განსხვავებულ კულტურათა შორის ურთიერთობის გაღრმავება და მათ შორის დიალოგი მეტად აქტუალურია დღევანდელ მსოფლიოში**. დიალოგი კრიზისული სიტუაციიდან გამოსვლის ერთადერთი საშუალებაა; იგი დროის ობიექტური მოთხოვნაა, რომელიც ხელს უწყობს მოინახოს გზები თანამედროვეობის გლობალური პრობლემების მოგვარებაში, ერთიანი, ურთიერთდაკავშირებული გარემოს შესაქმნელად.

დღეს არსებული კონვენციონალური მიკრო და მაკრო სისტემები ვეღარ არეგულირებენ ცალკეულ ადამიანთა თუ სოციალურ ჯგუფთა კულტურულ ურთიერთობებს. იზოლაციონიზმის ტენდენციების გადალახვა, ტოლერანტული სულის განმტკიცება და ა.შ. ხელს შეუწყობს განსხვავებულ მსოფლმხედველობაზე დაფუძნებულ კულტურული ტრადიციების გაგებასა და გაზიარებას.

პლანეტარული ცივილიზაცია უნიფიცირებული ხდება. ჩვენ გლობალური ერთობის ნევრები გავხდით, რომელიც გადაუდებლად გვკარნახობს კოლექტიური ცნობიერების ფორმირებასა და „კოლექტიური პასუხისმგებლობის“ საკითხის გადაწყვეტას, უნივერსალურად მნიშვნელოვანი ეთიკის ახალი შინაარსით შევსებას, რომელიც აღიარებდა და დაიცავდა კულტურულ პრულარიზმს. ამით აიხსნება სწრაფვა მოინახოს დიალოგის ადგილი კულტურაში, აღწერილ იქნას კულტურის დაილოგურობა.

დიალოგი მრავალგვარია. კულტურული **დიალოგი როგორც დიალოგის ერთ-ერთი ფორმა გულისხმობს მხარეთა შორის ინფორმაციული და ექსისტენციალურ ინტერაქციულობას, რომლის საშუალებითაც ხდება კულტურათა შორის გაგება – ფენომენოლოგიური დიალოგი**. ეს არის უშუალო გაცვლა და, ასე ვთქვათ, „თარგმანი“ პერსონალურ მთლიანობებსა თუ კულტურათა სამყაროს შორის თავიანთი წილხვედრი თვისებების შენარჩუნებით. მოცემული ტიპის დიალოგში გაგების სავესება მხოლოდ და მხოლოდ „სხვისი“ ენის განცდით შეიძლება იყოს გარანტირებული. ამ შემთხვევაში ენაში იგულისხმება საკუთრივ კულტურული ენა, რომლის ათვისება კი ვერბალური ენის დაუფლებაზე გაცილებით რთული პროცესია.

კულტურა, როგორც ასეთი, მნიშვნელობს იქ, სადაც სულ ცოტა ორი კულტურაა წარმოდგენილი.

შეიძლება ითქვას, რომ **დიალოგი კულტურათა თვითრეფლექსიაა, რომლითაც ის აცნობერებს საკუთარ თავს როგორც თვითმყოფად კულტურას**.

კულტურა მნიშვნელოვანი და მრავალნაზნაგოვანი ფენომენია. იგი ყოველივე იმის ერთიანობა, რაშიც განხორციელებულია, რეალიზებულია ღირებულებები. მხოლოდ ღირებულებათა სფეროშია შესაძლებელი ურთიერთგაგება. **ღირებულება ადამიანური გონითი არსობრივი ძალაა, რომელშიც იგი ავლენს თავის შინაგან ტრადიციებსა და შესაძლებლობებს** და რომლის რეალიზაციის საფუძველზე იქმნება კულტურა. სწორედ ამიტომ, ამოსავალ პრინციპად კულტურათა ურთიერთობაში, ადამიანი უნდა იყოს მიჩნეული.

ადამიანი ის „მიკროკოსმოსია“, თავისუფალი არსებაა, რომელმაც უნდა ჩამოაყალიბოს საკუთარი თავი პიროვნებად, საკუთარი რაობისა და ვინაობის დამდგენ არსებად, ადამიანის შესაფერისი ყოფიერების არსებობას მხოლოდ ურთიერთობებში ამტკიცებს. სწორედ ურთიერთობებია ადამიანის ადამიანად გახდომის, მისი ჰუმანურობის მაჩვენებელი; მაჩვენებელი იმისა, თუ რამდენად გადაიქცა მეორე ადამიანი მის შინაგან მოთხოვნილებად. ამდენად, შეიძლება ვთქვათ, რომ ადამიანური ინტერაქციულობა და მათი დიალოგურობა ადამიანის ადამიანად გახდომის გარანტია.

თუ კულტურას ადამიანის ჰუმანიზაციის საზომად განვიხილავთ, მაშინ კულტურული დიალოგი არა მარტო საშუალება იქნება ადამიანთა და განსხვავებულ კულტურათა ურთიერთობებში, არამედ კულტურის არსებად წარმოგვიდგება. თავისუფალი, ინდივიდუალური ადამიანის აზრმა შეიძლება შეიძინოს ერთიანი გონითი სისტემა, სადაც საკუთარი მეგვიდრეობის მნიშვნელოვანი ნაწილია შენარჩუნებული და გარკვეულ ფუნქციას ასრულებს ერთიან კულტურათა სისტემაში. ამგვარი მეთოდოლოგია ხელს უწყობს კულტურის კომუნიკაციურ ხასიათს და ამტკიცებს დიალოგს, როგორც გარკვეულ ნორმას, თანამედროვე კულტურათა პროცესებში.

სხვადასხვა ქვეყნების ცივილიზაციური წინსვლა, კულტურათა შორის ურთიერთობების დიალოგურობის გაღრმავებითა და განვითარებითაა შესაძლებელი. ერი – სოციალური ორგანიზმია, რომელიც პიროვნებისეული, პერსონირებული რეალობაა, ერებიცა და ხალხებიც ინდივიდებისაგან შედგება და გასაგებია მათი სწრაფვა დიალოგის საშუალებით მონახოს თავისი ადგილი მსოფილო კულტურათა სისტემაში.

„ერსაც, ისევე როგორც ადამიანს, ევალება იყოს საკუთარი ვინაობისა და რაობის დამდგენი; თავისი ისტორიული ცხოვრების დამდგენი, საკუთარი სუ-

ლის შესაფერისი – კულტურის – შემომქმედი“.

ერებს მეტი შესაძლებლობა და ძალა აქვთ გადაარჩინონ საკუთარი არსება. ეს კი, პირველ რიგში, საკუთარი ღირებულებების გაცოცხლებით, გათავისებით, მისი ხელახალი გააზრებით. თვითრეფლექსითაა შესაძლებელი. ეს სრულებით არ ნიშნავს სხვა კულტურების ღირებულებათა უგულვებელყოფას. უფრო მეტიც, ღირებულებათა გადააზრება, პირველ რიგში, სხვა კულტურების ღირებულებებთან უნდა იყოს დაკავშირებული. განსახვავებულ კულტურათა ღირებულებებში წვდომით, შესაძლოა, საერთო საზიარო ნიშნების დანახვა. დიალოგის მნიშვნელობა არა მარტო ის იქნება, რომ იგი კულტურათა ურთიერთქმედების საშუალებას მოგვცემს, არამედ კულტურათა დიალოგურ მზაობასაც დაადასტურებს. ეს, რაღა თქმა უნდა, უნდა მოხდეს ეროვნული კულტურების შინაგანი პროცესების განვითარებით, მათი უნიკალობისა და ორიგინალურობის შენარჩუნებით.

სხვათა კულტურების უნიკალობის შემფასებელი, უფრო „მაღალგანვითარებული“ კულტურის წარმომადგენელი ქედმაღლურად არ მოექცევა ნაკლებადგანვითარებულ კულტურას, არამედ წარმოუდგენს მას თავის ნამდვილ დონეს. ამით იგი აძლევს მას საკუთარი კულტურის განვითარების მიმართულებას. ასეთ ვითარებაში გამჟღავნებულია მცდელობა ჩასწვდე სხვა კულტურების თავისებურებებს, პატივისცემით განიმსჭვალო მისდამი, როგორც თავისუფალი არსებისადმი, გახსნა და შეადარო მას საკუთარი თავი მისსავე თვალწინ. ყველაფერი ეს ურთიერთობათა მაღალ დონეს წარმოადგენს. იმისათვის, რომ კულტურათა შორის დიალოგი შესაძლებელი იყოს, თავად კულტურები უნდა იყვნენ დიალოგურნი, ანუ აკმაყოფილებდნენ კულტურათა ტოლერანტულობის მოთხოვნებს.

კაცობრიობა თავისი გლობალური პრობლემებით, ეთნოკრიზისებით, რელიგიური დაპირისპირებულობებით და ა.შ. თვითგანადგურების წინაშე დგას. მისი გადარჩენის ალტერნატივა არის ერ-სახელმწიფოთა კულტურებს შორის ახალი აზროვნების დამკვიდრება – კულტურათა დიალოგის გაღრმავება. კულტურათა მრავალგვარობა და კულტურული პლურალიზმი ახალი პარადიგმაა. ჩვენ უნდა გავუფრთხილდეთ კულტურათა თვითმყოფადობასა და მრავალფეროვნებას.

კაცობრიობა ერთ მთლიან მოზაიკურ პანოდ უნდა წარმოიდგინებოდეს, სადაც თითოეულ გარკვეულ ნაწილს თავისი დამახასიათებელი, განსაკუთრებული ადგილი აქვს მიჩენილი და მიუხედავად ამ ნაწილების განსხვავებულობებისა, ის მაინც ერთიან ჰარმონიულ სურათს ქმნის. ეს კი კულტურათა დიალოგის გაღრმავებით, მისი ახალ განზომილებაში გადაყვანით, დიდი ძალისხმევის საშუალებითაა მიღწევადი. ამგვარი დიალოგები გაგვიხსნიან გზას ჭეშმარიტად კულტურულ სამყაროში, მით უმეტეს, იმ რთულ სიტუაციაში, როდესაც მულტიკულტურალიზმი ერთგვარ უნიფორმად იქცა და თავისთავად ბოჭავს კულტურის თავისუფლების იდეას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ნ. ჭავჭავაძე, თეზისები, 1986.

რეზიუმე

განსხვავებულ კულტურათა შორის ურთიერთობების გაღრმავება და მათ შორის დიალოგი მეტად აქტუალურია თანამედროვე სამყაროში.

გლობალიზაციური პროცესები კულტურათა უნიფიცირებას განაპირობებს. კულტურათა მრავალფეროვნებისა და თვითმყოფადობის შენარჩუნებისათვის აუცილებელ პირობად კულტურათა დიალოგი გვევლინება. კულტურათა დიალოგი თანამედროვეობის ახალი პარადიგმაა, რომელიც უზრუნველყოფს კულტურათა პლურალიზმს. იგი ახალ განზომილებაში გადაგვიყვანს, სადაც საკაცობრიო კულტურის ერთ მთლიან მოზაიკაში, თითოეულ კულტურას, მიუხედავად მათი განსხვავებულობისა, საკუთარი ადგილი ექნება მიჩენილი.

Summary

T. Khintibidze

DIFFERENCIES OF CULTURES WITHOUT ALTERNATIVE

The article deals with the dialogue between different cultures which

Is very actual in contemporary world.

The process of globalization stipulates unification of cultures. To keep

diversity and originality of cultures is indispensable condition of conducting a dialogue

of cultures. Dialogue between cultures is a new paradigm of nowadays which ensures

pluralism of cultures. It will transfers us into a new dimension where in one whole

mosaic of human cultures each culture, in spite of their differences, will take its own place.